

Biuletenio tematika ir tema

Švietimo sistema ir politika

Biuletenio laidos antraštė, probleminis klausimas

Migrantų integracija Lietuvoje: solidarumas, kultūra ir nacionalinis saugumas

Esminiai žodžiai

Migracija, migrantų integracija, socialinė įtrauktis, darbo rinka, kultūra, kultūrinė tapatybė, nacionalinis saugumas

Serija ir registracijos numeris

Z-2026-6 ir Z-2026-7

Leidimo data

2026-08-17

Leidimo vieta

Vilnius

Žanras

☒ Analitinė apžvalga ☐ Kita

Šaltiniai: kategorijos

- ☒ Teisės aktai ☒ Politinė komunikacija
- ☐ Analitinių centrų kūriniai / leidiniai
- ☒ Žiniasklaidos turinys ☐ Socialinių tinklų turinys
- ☐ Statistiniai duomenys ☐ Mokslo darbai
- ☐ Metainformaciniai produktai
- ☐ Išviešinti slapti / privatūs duomenys

Šaltiniai: nuo - iki

2016 01 01 -
2026-05-02

Šaltiniai: kalbos

- ☒ Lietuvių k. ☐ Lenkų k.
- ☒ Anglų k. ☐ Kitos ES kalbos
- ☐ Rusų k. ☐ Kitos

Citavimui (APA stiliumi)

Nacionalinė biblioteka, Informacijos analitikos skyrius (2026). *Migrantų integracija Lietuvoje: solidarumas, kultūra ir nacionalinis saugumas* (Z-2026-6 ir Z-2026-7). Vilnius.

Kontaktiniai duomenys

Informacijos analitikos skyrius; analitika@lnb.lt. Nacionalinė biblioteka, Gedimino pr. 51, 01109 Vilnius.

Turinio apžvalga

Šioje apžvalgoje nagrinėjami migrantų integracijos socialinės sanglaudos, kultūrinės tapatybės ir nacionalinio saugumo aspektai. Aptariama:

- visuomenės nuostatos migrantų atžvilgiu, diskriminacijos apraiškos, užsieniečiams kylantys sunkumai ieškant būsto ir mezgant socialinius ryšius;
- tarpkultūrinis dialogas, įtampa dėl migrantų kultūros išsaugojimo ir integracijos, religijos dimensija;
- geopolitinis kontekstas - migracija kaip hibridinė agresija, ukrainiečių pabėgėlių integracija, Rusijos informacinė įtaka;
- kelių užsienio šalių migrantų integracijos tendencijos;
- politinis diskursas ir polarizacijos rizika - migracijos temos instrumentalizavimas, visuomenės nuostatų dinamika ir integracijos politikos perspektyvos.

1. Įžanga

Nacionalinės bibliotekos apžvalgoje Z-2026-4 ir Z-2026-5¹ aptarti labiau nuo valstybės priklausomi migrantų integracijos Lietuvoje dėmenys, susiję su teisine, ekonomine ir švietimo aplinkomis. Vis dėlto,

¹ Nacionalinė biblioteka, Informacijos analitikos skyrius (2026). Migrantų integracija Lietuvoje: teisiniai pagrindai, darbo rinka ir švietimas (Z-2026-4 ir Z-2026-5). Prieiga per internetą: https://lnb.lt/images/public/documents/analitines-apzvalgos/z-2026-4_ir_z-2026-5.pdf

sėkmingos integracijos procesai jais neapsiriboja: socialiniai ryšiai, kultūrinis ir geopolitinis kontekstai taip pat lemia, ar vyksta pilnavertis atvykėlių įsitraukimas į priimančiosios šalies gyvenimą, ar kyla jų marginalizacijos rizika. Šiame darbe analizuojama, kaip integraciją veikia ne tik tam tikra valstybės politika, bet ir visuomenės nuostatos, kultūra bei tarptautinė situacija.

Kalbant apie migrantų integraciją, Lietuvos padėtis yra specifinė. Kitaip nei kai kurios kitos Vakarų Europos valstybės, kurios atitinkamą politiką formavo dešimtmečius, Lietuva tik visai neseniai iš emigracijos krašto tapo imigracijos šalimi. Visuomenė neturėjo laiko palaipsniui adaptuotis – tautinė ir kultūrinė gyventojų sudėtis kinta gana sparčiai, o institucijos ir nuostatų kaita dažnai atsilieka nuo šio pokyčio tempo. Tai reiškia, kad **Lietuvoje integracijos iššūkiai yra vienu metu ir struktūriniai, ir psichologiniai** – susiję tiek su tam tikromis politikos spragomis, tiek su visuomenės pasitikėjimo ir tolerancijos lygiu.

Socialinio integracijos dėmens analizė atskleidžia, kad **formaliai teisinga politika ne visada virsta realia praktika. Tyrimai nuosekliai rodo, kad diskriminacija dažniausiai pasireiškia ne institucijose, o kasdieniame gyvenime** – viešosiose erdvėse, darbo kolektyvuose, kaimynystėje. Kultūrinės užsieniečių integracijos kontekste kyla fundamentalių klausimų dėl šalies tapatybės ir vertybių: kaip išsaugoti lietuvių kultūrą ir kalbą didėjančios įvairovės sąlygomis ir ar ši įvairovė yra grėsmė, ar išteklius.

Dėl geopolitinės padėties Lietuva patiria daugumai kitų Europos šalių neaktualių rizikų. Migracijos srautai kinta tradicinio ir informacinio karo bei hibridinių grėsmių sąlygomis. Tai reiškia, kad **atvykėlių integracija yra ne tik socialinės politikos, bet ir nacionalinio saugumo klausimas**. Neintegruotas imigrantas gali būti imlesnis priešišky jėgų naratyvams, o silpni socialiniai ryšiai mažina visuomenės atsparumą.

Šia apžvalga siekiama ne pateikti galutinius atsakymus į minėtus klausimus, o aptarti esamą situaciją, identifikuoti pagrindines įtampas ir teikti analitinį pagrindą tolesnėms politinėms diskusijoms. Galiausiai imigrantų integracijos sėkmė Lietuvoje priklausys ne tik nuo to, kokią politiką formuos valdžia, bet ir nuo to, kokią visuomenę norės kurti patys šalies gyventojai.

2. Socialinės migrantų integracijos dėmuo

Socialinė asmenų integracija apima dalyvavimą visuomenės gyvenime, socialinius ryšius ir bendruomeninę priklausomybę – sritis, kuriose Lietuvoje išlieka reikšmingų spragų tiek imigrantams suteikiamų galimybių, tiek jų atžvilgiu vyraujančių nuostatų požiūriu.

Eurobarometro duomenimis², 2021 metų pabaigoje 66 proc. Lietuvos gyventojų integraciją laikė dvipusiu procesu, reikalaujančiu tiek atvykėlių, tiek priimančiosios visuomenės įsitraukimo, o 28 proc. atsakomybę priskyrė patiems migrantams. Tačiau tik 30 proc. lietuvių migrantų integraciją Lietuvoje vertino kaip sėkmingą procesą (palyginimui, ES vidurkis 50 proc.), o 60 proc. imigraciją iš trečiųjų šalių laikė problema, o ne galimybe. Šie duomenys atspindi visuomenės nuostatas dar prieš 2022 m. migrantų atplūdį.

Lietuvių požiūris į migrantus skiriasi priklausomai nuo šių kilmės šalių. 2025 m. Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos instituto ir VšĮ „Diversity Development Group“ tyrimas rodo, kad nenorinčiųjų gyventi kaimynystėje su migrantais iš Centrinės Azijos dalis siekia 43 proc., iš Rusijos – 42 proc., iš Baltarusijos – 23 proc., iš Ukrainos – tik 10 proc.³ Palyginus su panašios 2023 m. apklausos duomenimis matyti, kad padidėjo socialinė distancija su migrantais iš Rusijos ir Baltarusijos – tai sietina su geopolitiniu kontekstu. **2025 m. į tyrimą įtraukus migrantus iš Centrinės Azijos (Tadžikijos, Kirgizijos, Uzbekijos), paaiškėjo, kad tai yra didžiausią socialinę atskirtį Lietuvoje patirianti atvykėlių grupė.** Lietuvių požiūris į pabėgėlių integracijos priemones varijuoja. Tarp palankiausiai vertinamų – vaikų švietimas (78 proc.), lietuvių kalbos kursai (73 proc.) ir psichologinių paslaugų prieinamumo didinimas (59 proc.). Mažiausiai palaikymo sulaukė lygių galimybių užtikrinimas gaunant socialinę paramą (39 proc.) ir socialinio būsto suteikimas (31 proc.).⁴

Šiame kontekste svarbus vadinamosios **visuomenės sutarties (arba socialinio kontrakto)** klausimas. Tai sąvoka, kilusi iš prancūzų rašytojo Jeano-Jacqueso Rousseau politinės filosofijos. Šiuolaikiniame migrantų integracijos diskurse ji vartojama norint apibūdinti priimančiosios visuomenės ir naujai atvykstančių grupių lūkesčius: **ko tikimasi iš imigrantų ir ko jie gali tikėtis iš visuomenės.** Šio neoficialaus susitarimo turinys dažnai lieka neapibrėžtas – nei valstybė, nei visuomenė aiškiai neįvardija, kokio elgesio, įsitraukimo ir lojalumo lygio tikisi iš migrantų, ir ką mainais jiems siūlo. Imigrantai dirba, laikosi įstatymų, moka mokesčius, tačiau visuomenės pripažinimas ir priėmimas jiems negarantuojamas. Socialinio susitarimo nebuvimas gali tapti socialinės atskirties priežastimi. Iš imigrantų reikalaujama prisitaikyti, tačiau priimančiosios visuomenės atsakomybė lieka neapibrėžta.⁵

2025 m. atliktas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos tyrimas rodo, kad **nuomotojai Lietuvoje dažnai atsisako nuomoti būstą užsieniečiams**, ypač atvykusiems iš šalių, tolimesnių nei Ukraina. Kai kurie nesutinka sudaryti oficialių nuomos sutarčių, o tai apsunkina galimybes gauti valstybės paramą.^{6, 7}

² European Commission. (2022). Special Eurobarometer 519: Integration of immigrants in the European Union. Fieldwork: November-December 2021. Prieiga per internetą: <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=82063>

³ Avin Ileri, A., Trunov, I. (2025 m. gegužės 21 d.). Visuomenės nuostatų mažumų bei migrantų atžvilgiu Lietuvoje tyrimas. Prieiga per internetą: <https://tmde.lrv.lt/public/canonical/1756891227/10161/Visuomenes-nuostatos-2025-v15-ISORINIS.pdf>

⁴ Ten pat.

⁵ Klarenbeek, L. M. (2021). Reconceptualising 'integration as a two-way process'. Prieiga per internetą: <https://academic.oup.com/migration/article/9/3/902/5550809>

⁶ Tarnyba: būsto nuomai ieškantys užsieniečiai susiduria su diskriminacija. (2025 m. gruodžio 8 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2769083/tarnyba-busto-nuomai-ieskantys-uzsienieciai-susiduria-su-diskriminacija>

⁷ Zverko, N. (2026 m. vasario 17 d.). Pasas, odos spalva, „o jei paklausi apie Krymą?": kaip užsieniečiai ieško būsto Lietuvoje. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2836418/pasas-odos-spalva-o-jei-paklausi-apie-kryma-kaip-uzsienieciai-iesko-busto-lietuvoje>

Migrantai, negalintys rasti būsto, dažnai yra priversti pasinaudoti darbdavio siūlomais apgyvendinimo variantais, o tai didina priklausomybę nuo jo, riboja galimybes kurti socialinius ryšius už darbo aplinkos ribų ir stiprina atskirties riziką.⁸ Tarptautinės migracijos organizacijos (IOM Lietuva) atstovų požiūriu, **kliūtis dėl apgyvendinimo iš dalies įveikti padėtų bendruomenės rėmimo modelis**, pagal kurį vietos gyventojai aktyviai dalyvautų migrantų priėmimo procesuose ir padėtų spręsti praktinius klausimus, įskaitant susijusius su būsto paieška.⁹

Tautinių mažumų departamentas 2025 m. nustatė, kad 30 proc. apklaustų tautinių mažumų atstovų per paskutinius metus asmeniškai patyrė **diskriminaciją dėl tautybės** – tai reikšmingas augimas, palyginti su 2022 m., kai šis rodiklis siekė 15 proc.¹⁰ Panašios ir imigrantų patirtys: 27 proc. jų nurodė asmeniškai patyrė diskriminaciją, 20 proc. – kad su šiuo reiškiniu susidūrė jų artimieji. Diskriminacija daugiausia pasireiškia neformalioje aplinkoje. 84 proc. atvejų – kasdienės situacijos viešose vietose, transporte, gatvėje. Imigrantai, skirtingai nei tradicinės vietinės tautinės mažumos, diskriminaciją dažniau patiria institucijose (34 proc.) bei darbo vietoje (20 proc.) (tautinių mažumų atveju – atitinkamai 23 proc. ir 5 proc.).¹¹

2024 m. žmogaus teisių padėties Lietuvoje stebėsenos ataskaitoje, remiantis Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, skelbiama, kad tais metais trečdalis užregistruotų neapykantos kurstymo atvejų (21 iš 66) buvo susiję su tautybe – daugiausia nukentėjo ukrainiečiai (4 atvejai) ir žydai (8 atvejai).¹²

Nuolatinė diskriminacija ir socialinė atskirtis didina **segregacijos riziką. Migrantai, negalintys įsilieti į visuomenę dėl kalbos barjero, diskriminacijos, sunkumų dėl būsto ar socialinių ryšių stokos, labiau linkę telktis uždarose etnokultūrinėse bendruomenėse**. Jos teikia saugumo jausmą ir skatina tarpusavio paramą, tačiau ilgainiui gali tapti kliūtimi platesnei integracijai.¹³ Moksliniai tyrimai rodo, kad priklausymas etninei ar religinei mažumai savaime yra marginalizaciją skatinanti aplinkybė, o socialinė atskirtis ugdymo, darbo ir sveikatos priežiūros srityse dažnai ją dar labiau sustiprina.¹⁴

Diskriminacija ir socialinė atskirtis neretai palieka ir **psichosocialines pasekmes**. Kultūrinis šokas, nuolatinė viktimizacija, ribotos švietimo galimybės ir kiti adaptacijos sunkumai dažnai veikia kaip integracijos demotyvatoriai ir psichikos sveikatos griovėjai, ypač priverstinės migracijos atvejais. Dėl

⁸ Huseynova, I. (2024). Precarious Work in Lithuania: Integration Challenges into the Labour Market for Foreign Born Citizens. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/377486733_Huseynova_I_2024Precarious_Work_in_Lithuania_Integration_Challenges_into_the_Labour_Market_for_Foreign_Born_Citizens

⁹ International Organization for Migration Lithuania. (2024 m. lapkričio mėn.). Kelias į migrantų integraciją – per bendruomenių rėmimą: tyrimo rezultatai. Prieiga per internetą: <https://lithuania.iom.int/lt/news/iom-lietuva-kelias-i-migrantu-integracija-bendruomeniu-remima>

¹⁰ Tautinių mažumų departamentas. (2025). Tautinių mažumų kultūros ir integracijos centrų lankytojų apklausa: tautinės mažumos. Prieiga per internetą: https://tmde.lrv.lt/public/canonical/1769509830/10465/Tautiniu_mazumu_tyrimas_20251127.pdf

¹¹ Ten pat.

¹² Seimo kontrolierių įstaiga. (2025). 2024 m. žmogaus teisių padėties Lietuvoje stebėsenos ataskaita. Prieiga per internetą: <https://www.lrski.lt/wp-content/uploads/2025/09/2024-metu-zmogaus-teisiu-padeties-Lietuvoje-stebesenos-ataskaita-ISSN-3030-1343.pdf>

¹³ Žr. 8 šaltinį.

¹⁴ OECD. (2025 m. lapkričio mėn.). International Migration Outlook 2025. Prieiga per internetą: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/11/international-migration-outlook-2025_355ae9fd/ae26c893-en.pdf

psichikos sutrikimų komplikuojasi kalbos mokymasis, įsidarbinimo galimybės ir socialinių ryšių kūrimas – taip susidaro uždaras ratas, iš kurio sunku ištrūkti be pagalbos iš išorės.

Tautinių mažumų departamento 2025 metų pirmąjį pusmetį atliktos apklausos duomenimis, 78 proc. tautinių mažumų atstovų mano, kad **tautinių mažumų kultūros ir integracijos centrai aktyviai prisideda prie užsieniečių integracijos**. Efektyviausia integracijos veikla – valstybinės kalbos mokymas. Prie itin reikšmingų veiksnių – ir įsidarbinimo galimybių sudarymas (pagalba įsidarbinant, socialinė integracija), taip pat kultūrinių mainų ir tradicijų sklaida. Tarp kliūčių, trukdančių centrums vykdyti imigrantų integraciją, – neigiamos visuomenės nuostatos (vietos bendruomenės nepasirengusios priimti atvykėlių), finansavimo trūkumas, biurokratiniai suvaržymai, kalbos barjeras.¹⁵

IOM Lietuva pastebi, kad dauguma migrantų, besikreipiančių į Migracijos informacijos centrą „MICenter“, pirmiausia ieško galimybių susirasti draugų, įsilieti į bendruomenę ir suprasti vietos kultūrą – socialiniai ryšiai ir vietos socialinės aplinkos palaikymas yra esminiai sėkmingos integracijos veiksniai. Nustatyta, kad sklandžiausiai integracijos procesai vyksta, kai sutelkiamos tiek valstybinių institucijų, tiek nevyriausybinių organizacijų, tiek piliečių pajėgos – tarp vietos gyventojų ir migrantų užsimezgę tarpasmeniniai ryšiai žymiai pagreitina integraciją. Toks modelis Lietuvoje dar nėra sisteminis – jis pasireiškia per projektines veiklas, bet nuolatinio institucinio pagrindo neturi.

2021 m. „Eurobarometro“ duomenimis, 76 proc. Lietuvos gyventojų su migrantais nebendravo arba bendravo kartą per metus ar rečiau.¹⁶ Tokia situacija buvo prieš migrantų atplūdį – nuo to laiko kontakto su atvykėliais tikimybė akivaizdžiai išaugusi. Tačiau bendravimo dažnumas dar nereiškia gilesnių santykių: darbovietė išlieka pagrindinė tarpkultūrinio kontakto erdvė, o už jos ribų ryšiai dažnai neperauga paviršutiniško pažinties lygio. **Mažesniuose miesteliuose, kur migrantai yra labiau matomi, o jų bendruomenės mažesnės, socialiniai ryšiai su vietiniais gyventojais formuojasi lengviau nei dideliuose miestuose.**

Nuo 2014 m. užsieniečių integracija, konkrečiau – darbo politikos sritimi, užsieniečių įsidarbinimo, darbo Lietuvoje, socialinių garantijų užtikrinimo ir užsieniečių socialinės integracijos politikos formavimo klausimais, prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo administravimu Lietuvoje **rūpinasi Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM)**. Iki tol ministerija buvo atsakinga už prieglobstį gavusių asmenų, bet ne už trečiųjų šalių piliečių integracijos politikos formavimą.¹⁷ Atsižvelgiant į kintančią migracijos situaciją, 2022 m. ministerijoje įsteigta **Užsieniečių integracijos grupė, kurios tikslas – dalyvauti formuojant užsieniečių socialinės integracijos politiką, koordinuoti jos įgyvendinimą**.¹⁸

¹⁵ Žr. 10 šaltinį.

¹⁶ Žr. 2 šaltinį.

¹⁷ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. (n. d.). Užsieniečių integracija. Prieiga per internetą:

<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/uzsienieciu-integracija/>

¹⁸ Užsieniečių integracijos grupės nuostatai. Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. A1-123. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/2/e091l78A2ZY.pdf>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Reaguojant į Europos migracijos krizę ir įgyvendinant Lietuvos įsipareigojimus dėl 1 077 pabėgėlių perkėlimo iš Italijos, Graikijos ir trečiųjų šalių, 2015 m. Vyriausybės nutarimu sudaryta **Komisija užsieniečių integracijos įgyvendinimui koordinuoti**. Komisijai, kurioje dirba atstovai iš SADM bei kelių kitų ministerijų, taip pat Tautinių mažumų departamento, Užimtumo tarnybos, Migracijos departamento, „Carito“, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir kitų institucijų, pavesta spręsti klausimus, kylančius organizuojant ir įgyvendinant užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, perkėlimą į Lietuvos Respublikos teritoriją, taip pat įgyvendinant užsieniečių integraciją; teikti Vyriausybei, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, tarptautinėms ir nevyriausybiniams organizacijoms pasiūlymus dėl užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, perkėlimo ir užsieniečių integracijos, taip pat teisinio reguliavimo tobulinimo; teikti Vyriausybei informaciją apie pavestų uždavinių įgyvendinimo eigą ir rezultatus.¹⁹

Pvz., 2026 metų gegužės mėnesį vykusiam Komisijos posėdyje pristatyti užsieniečių integracijos stebėsenos rodikliai, kurie padės nuosekliau vertinti integracijos procesus švietimo, užimtumo, kalbinės įtraukties, būsto, sveikatos ir kitose srityse. Taip pat apžvelgti įgyvendinami bandomieji integracijos projektai ir savivaldybių vaidmuo – šiuo metu 16-oje savivaldybių jau dirba integracijos koordinatoriai, vykdomi lietuvių kalbos mokymai, organizuojami bendruomeniniai renginiai ir mentorystės iniciatyvos, likusiose savivaldybėse šias paslaugas teikia nevyriausybinių organizacijos. Aptarta Integracijos įstatymo rengimo pažanga – įstatymu planuojama aiškiau apibrėžti integracijos sampratą, institucijų funkcijas, užsienio kilmės gyventojų teises ir pareigas bei integracijos vertinimo rodiklius. Aptarti siūlymai stiprinti Komisijos veiklą – numatyta, kad ji rinktųsi ne rečiau kaip kas tris mėnesius, o į jos sudėtį būtų įtrauktos papildomos institucijos ir partneriai.²⁰

Atsižvelgiant į Komisijos veiklos pobūdžio ir funkcijų pokyčius, siūloma į jos sudėtį įtraukti ir Ekonomikos inovacijų ministerijos bei Valstybės duomenų agentūros atstovus, taip pat patikslinti Komisijos užduotis, numatant, kad ji vertins ne tik trečiųjų šalių piliečių, bet ir lietuvių kilmės užsieniečių integracijos poreikius, taip pat svarstys ir teiks siūlymus SADM parengtai užsieniečių integracijos politikos įgyvendinimo ataskaitai, kurią ministerija Komisijai turės pateikti kasmet iki gegužės 1 d. (Lietuvos migracijos politikos gairėse nustatyta, kad ministerija analizuoja užsieniečių integracijos procesų pokyčius ir rengia užsieniečių integracijos politikos įgyvendinimo ataskaitą, kuri, apsvaistyta Komisijoje, kasmet iki birželio 1 d. teikiama svarstyti Vyriausybės Migracijos komisijai).²¹ Migracijos komisijos užduotys – padėti Vyriausybei priimti sprendimus, susijusius su šalies migracijos procesų valdymu ir koordinuoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą migracijos srityje.²²

SADM neseniai parengė ministro įsakymo „Dėl Užsieniečių integracijos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ projektą, kurio lydraštyje konstatuojama, kad **„[š]iuo metu nėra patvirtinto vienodo užsieniečių integracijos stebėsenos rodiklių sąrašo, todėl duomenys apie užsieniečių integraciją įvairiose srityse (užimtumo, švietimo, sveikatos, būsto ir kt.) yra renkami skirtingų institucijų fragmentiškai**, nesudarant galimybės sistemingai ir nuosekliai stebėti užsieniečių integracijos procesų, palyginti užsieniečių padėtį su Lietuvos Respublikos piliečių populiacija ir vertinti įgyvendinamos užsieniečių integracijos politikos veiksmingumą bei priimti duomenimis grįstus sprendimus.“ Siūloma patvirtinti sąrašą, kurį sudarytų 26 rodikliai, apimantys šias užsieniečių integracijos sritis: kalbinę,

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 21 d. neatarimas Nr. 1007 Dėl Komisijos užsieniečių integracijos įgyvendinimui koordinuoti sudarymo. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/35bb0a1061c511e5b316b7e07d98304b?positionInSearchResults=27&searchModelUUID=112fdbd2-b470-4788-b4e9-bd294e849b6c>

²⁰ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. (2026 m. gegužės 27 d.). BENDRADARBIAVIMAS. Įvyko Vyriausybės komisijos užsieniečių integracijos įgyvendinimui koordinuoti posėdis... Prieiga per internetą: <https://www.facebook.com/socmin>

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. liepos 31 m d. pažyma Nr. NV-2029 Dėl Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 21 d. nutarimo Nr. 1007 „Dėl Komisijos užsieniečių integracijos įgyvendinimui koordinuoti sudarymo“. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/18df79948cc911f1bf37e5db4f3861c1?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=112fdbd2-b470-4788-b4e9-bd294e849b6c>

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 1 d. nutarimas Nr. 757 Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės migracijos komisijos sudarymo. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49e14c549a3b11e8aa33fe8f0fea665f/asr?positionInSearchResults=8&searchModelUUID=79d11146-3eb4-4210-9cc9-4052f6f729a>

ekonominę, socialinę, jaunimo, švietimo, sveikatos įtrauktį, būsto saugumą, gyvenimo šalyje tęstinumą, politinę įtrauktį, diskriminaciją, kultūrinę įtrauktį ir visuomenės nuostatas. Prie kiekvieno siūlomo rodiklio nurodomas jo apibūdinimas (skaičiavimo principas) ir už rodiklio duomenis atsakinga institucija (Nacionalinė švietimo agentūra, Valstybės duomenų agentūra, Užimtumo tarnyba, Migracijos departamentas, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Vyriausioji rinkimų komisija, Informatikos ir ryšių departamentas, Lietuvos kultūros taryba ir kt.). Numatoma, kad sąraše nurodytos institucijos pagal kompetenciją rinks ir teiks užsieniečių integracijos stebėsenos rodiklių duomenis. SADM apibendrins stebėsenos rezultatus ir naudos juos užsieniečių integracijos politikai formuoti, vertinti ir tobulinti. Rodikliai grindžiami jau kaupiamais administraciniais, registrų informacinių sistemų ar kitų informacinių sistemų duomenimis bei atliekamais reprezentatyviais tyrimais.²³

Kaip matyti, Lietuvoje esama pastangų koordinuoti socialinės migrantų integracijos politikos įgyvendinimą, tačiau šioje srityje vis dar susiduriama su įvairiais iššūkiais. Visuomenės nuostatos integracijos principams iš esmės palankios, tačiau realus kontaktas tarp atvykėlių ir vietinių gyventojų išlieka ribotas – darbovietė yra kone vienintelė reguliaraus jų bendravimo erdvė. Pastaraisiais metais padaugėjo diskriminacijos apraiškų prieš tautinių mažumų atstovus ir migrantus. Papildomų sunkumų užsieniečiams kyla dėl apgyvendinimo, o priklausomybė nuo darbdavio siūlomo būsto stiprina socialinę atskirtį. Integracijos centrų ir kitų įstaigų vaidmuo užtikrinant socialinę kitataučių integraciją tebėra fragmentuotas, be to, imigrantų įtraukimas į vietos bendruomenes priklauso labiau nuo savanoriškų iniciatyvų, o ne nuo sisteminės valstybės politikos.

3. Migrantų integracijos kultūrinis dėmuo

Šiame kontekste kultūrinė integracija apima migrantų ir priimančiosios visuomenės kultūrų sąveiką – papročių, tradicijų, vertybinių normų derinimą išlaikant pradinį identitetą. Šis dėmuo yra sunkiausiai pamatuojamas, tačiau lemia ilgalaikę integracijos kokybę.

Atsidūrus naujoje kultūrinėje aplinkoje, paprastai vyksta akulturacijos procesas. Priimančioji visuomenė dažnai tikisi, kad migrantai perims tik gerąsias jos savybes. Kitaip tariant, spėjama, kad užsienietis taps idealizuotos kultūros gavėju, o ne realios kasdienybės dalyviu. Manoma, kad stereotipais apipintos svetimos kultūros atstovas turėtų integruotis, priimdamas idealizuotas naujos kultūros normas. Migrantai savo ruožtu atvyksta su sava kultūros realybe ir Vakarų kultūros įsivaizdavimu, kuris ne visada atitinka tikrovę. Taip dvigubas idealizavimas kuria abipusį prisitaikymą apsunkinantį atotrūkį tarp lūkesčių ir realybės.²⁴

²³ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. liepos 17 d. įdraštis Nr. 26-10195 dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo „Dėl užsieniečių integracijos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ projekto. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/b462796181cc11f19be4e4d226bee2f8?jfwid=-13hfcklrbq>

²⁴ Penninx, R., Garcés-Masareñas, B. (2016). Integration as a Three-Way Process Approach Revisited. Prieiga per internetą: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-16256-0_2

Viena pagrindinių tarpkultūrinio dialogo kliūčių yra stereotipai ir abiejų pusių išankstinės nuostatos. Žiniasklaida migrantus gana dažnai vaizduoja per nukrypimų nuo normos prizmę, neatskleisdama kasdienių jų gyvenimo realijų – tai formuoja iškreiptą supratimą tiek apie migrantus, tiek apie priimančiąją visuomenę.

Kultūrinės svetimšalių integracijos diskusijose ypatingą vietą užima tautos, lietuvių, kultūros išsaugojimo klausimas. Jis keliamas atsižvelgiant tiek į vykstančias bei prognozuojamas demografines ir kultūrinės transformacijas, tiek į politinį diskursą, kuriame kultūros apsaugos argumentas kartais naudojamas propaguojant migracijos ribojimą.

Užsieniečių integracijos kontekste galima išskirti du požiūrius į vietinės kalbos mokėjimą. Pagal vieną jų kalba reikalinga kaip instrumentas norint gauti darbą ir paslaugas, pagal antrąjį – tai kultūrinės priklausomybės ženklas, be kurio integracija lieka paviršutiniška. **Lietuvos teisės aktuose dažniau remiamasi pirmuoju požiriu – kalbos reikalavimai siejami su leidimu dirbti ir gyventi bei galimybe įgyti pilietybę, o ne su kultūrinio dalyvavimo skatinimu.** Tuo pat metu kitataučių kilmės šalies kalbos reikšmė dažnai ignoruojama, nors tyrimai rodo, kad stiprūs gimtosios kalbos pagrindai ne trukdo, o padeda greičiau įsisavinti antrąją kalbą.²⁵ Tai reiškia, kad kultūrinė integracija per kalbą turėtų būti grindžiama daugiakalbystės kaip išteklių, o ne kliūtis samprata.

Augantis darbo migrantų skaičius iš Centrinės Azijos keičia religinį Lietuvos vaizdą. Pvz., Tadžikijos piliečiai, kurių skaičius Lietuvoje 2022–2025 m. išaugo nuo 398 iki daugiau kaip 6 500, yra viena sparčiausiai augančių migrantų iš trečiųjų šalių grupių.²⁶ Skelbiama, kad sostinėje veikiantys islamo centrai nebepajėgia aptarnauti augančių maldininkų srautų – per šventes maldai renkasi keli tūkstančiai tikinčiųjų, nors esamos patalpos tėra apie 800 vietų.²⁷ Auganti musulmonų bendruomenė nėra vienalytė: senoji Lietuvos totorių bendruomenė aiškiai atsiriboja nuo naujųjų imigrantų musulmonų iniciatyvų ir pabrėžia, kad šios dvi tradicijos neturėtų būti tapatinamos.²⁸ Lietuvos totoriai, kurių šaknys siekia Vytauto Didžiojo laikus, yra seniausia ir geriausiai integruota musulmonų bendruomenė – ji per šimtmečius išsaugojo tikėjimą, tačiau puikiai asimiliavosi į Lietuvos visuomenę ir laikoma pavyzdiniu integracijos atveju.²⁹ Vilniuje vis grįžtama prie politiškai jautrios mečetės statybos temos. Prieš keletą metų musulmonų sunitų bendruomenei buvo suteiktas sklypas Liepkalnyje. Tuomet keltas finansavimo klausimas. Planuota, kad statybos galėtų kainuoti 7–8 mln. eurų, o paramos tikėtasi iš Turkijos, Saudo Arabijos ar Kataro.³⁰ Vilniaus meras Valdas Benkunskas neseniai pareiškė esąs prieš naujos mečetės

²⁵ Korsakovaitė, U. (2025 m. gegužės 2 d.). Mokslininkė apie dvikalbystę: vaikui kalbėti mišriomis kalbomis – natūralus raidos etapas. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/ltuanica/aktualijos/751/2550156/mokslininke-apie-dvikalbyste-vaikui-kalbeti-misriomis-kalbomis-naturalus-raidos-etapas>

²⁶ Pavydytė, V., Garalytė, K., Belafatti, F. (2026). Tadžikų politinių migrantų bendruomenės dinamika Lietuvoje: migracijos tinklų perspektyva. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/politologija/en/article/download/42200/42457/137474>

²⁷ Gaučaitė-Znutienė, M. (2026 m. balandžio 18 d.). Meras mečetės statyboms sako „ne“, o musulmonai nesutaria: vieniems reikia, kitiems – ne. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2898414/meras-mecetes-statyboms-sako-ne-o-musulmanai-nesutaria-vieniems-reikia-kitiems-ne>

²⁸ Masiokaitė-Liubininė, A. (2019 m. rugsėjo 4 d.). Totorių bendruomenės atsiriboja nuo Vilniuje suplanuotos mečetės projekto. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1094303/totoriu-bendruomenes-atsiriboja-nuo-vilniuje-suplanuotos-mecetes-projekto>

²⁹ Žr. 10 šaltinį.

³⁰ Svarstymai Vilniuje statyti mečetę: Šimašiaus vizijoje – maldos namai prie Lukiškių aikštės. (2019 m. rugpjūčio 28 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1092147/svarstymai-vilniuje-statyti-mecete-simasiaus-vizijoje-maldos-namai-prie-lukiskiu-aikstes>

statybas mieste.³¹ **Religinių institucijų Lietuvoje finansavimas iš užsienio šaltinių keltų papildomų geopolitinių klausimų** – kokios šalys ir kokiais sąlygomis parūpintų lėšų.

Valstybės strateginis siekis pritraukti migrantų iš „kultūriškai artimesnių“ regionų netiesiogiai reiškia pirmenybę krikščioniškos ar sekuliarios tradicijos šalių piliečiams. Praktiškai tai reiškia, kad migrantai iš Ukrainos laikomi lengviau integruojamais nei asmenys iš Centrinės Azijos ar Artimųjų Rytų, nors oficialiai tokia hierarchija niekur neįvardijama.³² Integracijos kontekste svarbu ir tai, kad religiniai aspektai – šventės, maldai skirtas laikas, mitybos apribojimai, aprangos normos – tiesiogiai veikia migrantų dalyvavimą darbo rinkoje ir kasdieniame gyvenime.³³

Nuogąstavimai dėl tautiškumo ir kultūros išsaugojimo būdingi ne tik Lietuvai. Estai ir latviai su panašiomis dilemomis susidūrė dėl jų šalyje gyvenančių gausių rusų tautinių mažumų. Jų integracijos politika grindžiama aiškiu reikalavimu išmokti valstybinę kalbą ir priimti kultūrą.³⁴ **Lietuva istoriškai pasirinko liberalesnį kelią – tautinių mažumų mokyklų išsaugojimą ir platesnę kultūrinę autonomiją, tačiau augant migrantų skaičiui šis modelis kelia naujų iššūkių.**³⁵

Kaip matyti, kultūrinė migrantų integracija Lietuvoje vyksta sudėtingame įtampų dėl tautinės tapatybės lauke. Su atvykėliais siejami lietuvių kalbos ir kultūros išsaugojimo lūkesčiai neretai viršija tai, ko realiai tikimasi iš pačių visuomenės narių – tai apsunkina abipusį prisitaikymą. Religinis veiksnys, ypač augant Centrinės Azijos musulmonų bendruomenei, prideda naujų dimensijų, kurioms Lietuva nėra pasirengusi.

4. Geopolitinis migrantų integracijos kontekstas

Migrantų integracijos politika Lietuvoje negali būti vertinama atsietai nuo šalies geopolitinės padėties. Lietuvai kaip rytinės ES ir NATO sienos valstybei, besiribojančiai su Baltarusija ir Rusijos Kaliningrado eksklavu, keliama sudėtingi uždaviniai – ji turi vykdyti ES humanitarinius įsipareigojimus, pritraukti ekonominei plėtrai reikalingos darbo jėgos ir kartu **neutralizuoti migracijos instrumentalizavimą kaip hibridinio karo įrankį**. Šių uždavinių derinimas iš esmės lemia kitokią Lietuvos situaciją, palyginus su kitomis Vakarų Europos šalimis, kurios integracijos politiką formavo pirmiausia humanitariniais ir ekonominiais, o ne saugumo sumetimais.³⁶

³¹ Žr. 27 šaltinį.

³² Žr. 3 šaltinį.

³³ Žr. 14 šaltinį.

³⁴ Platūkytė, D. (2026 m. vasario 8 d.). Profesorė: dėl to, kad tautinės bendrijos nekalba lietuviškai, turėtume kaltinti ne jas. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2780306/profesorė-del-to-kad-tautinės-bendrijos-nekalba-lietuviškai-turėtume-kaltinti-ne-jas>

³⁵ Šliavaitė, K. (2019). Kalba, tautinis tapatumas ir lygios galimybės švietime. Prieiga per internetą: <https://tmde.lrv.lt/uploads/tmde/documents/files/>

³⁶ Alekna, A. (2025). Migracijos ir integracijos politika vizijos „Lietuva 2050“ kontekste: esamos situacijos analizė. Prieiga per internetą: [https://lrv.lt/public/canonical/1758778849/524705/1.%20Esamos%20situacijos%20analiz%C4%97%20\(final\)_ATSPARI%20MIGRACIJOS%20IR%20INTEGRACIJOS%20SISTEMA.pdf](https://lrv.lt/public/canonical/1758778849/524705/1.%20Esamos%20situacijos%20analiz%C4%97%20(final)_ATSPARI%20MIGRACIJOS%20IR%20INTEGRACIJOS%20SISTEMA.pdf)

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

2021 metų rugpjūčio mėnesį Baltarusijos režimas pradėjo organizuoti ir nukreipti migrantų – daugiausia iš Irako, Sirijos ir Afganistano – srautus į ES per Lietuvos, Latvijos ir Lenkijos sienas. Tai buvo vienas pirmųjų dokumentuotų migracijos instrumentalizavimo kaip hibridinio karo priemonės atvejų.³⁷

Ši neteisėtos migracijos krizė padarė tiesioginį poveikį Lietuvos integracijos politikai – paspartino sienos apsaugos infrastruktūros stiprinimą ir suteikė teisinį pagrindą migrantų apgrėžimo politikai, kuri vėliau sulaukė žmogaus teisių organizacijų kritikos. Kartu susiformavo naratyvas, kad **migracija gali būti išnaudojama kaip geopolitinis įrankis – tai padidino visuomenės skepticizmą visų migrantų grupių atžvilgiu**, įskaitant teisėtus darbo migrantus. ES lygmeniu krizė paskatino diskusiją apie instrumentalizuotos migracijos teisinį apibrėžimą ir politinį atsaką.³⁸

2022 m. vasario 24 d. Rusijos invazija į Ukrainą sukėlė didžiulę karo pabėgėlių bangą Europoje. Lietuva reagavo solidariai – suteikė jiems laikinosios apsaugos statusą be atskiros procedūros, atvėrė darbo rinką, sveikatos ir švietimo sistemas. Šis atvejis patvirtino, kad **Lietuva geba reaguoti greitai ir efektyviai, kai politinė valia yra aiški**.³⁹ Tačiau ukrainiečių integracija atskleidė ir sisteminius trūkumus. Masinė atvykėlių banga perkrovė integracijos infrastruktūrą – mokyklas, sveikatos įstaigas, būsto rinką. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro tyrimai rodo, kad kalbos barjeras ir socialinių ryšių stoka 2025 m. išliko pagrindiniai ilgalaikės integracijos iššūkiai, o įsidarbinimo lygis per pastaruosius metus reikšmingai neaugo. Laikinoji apsauga, suteikta be pilno prieglobsčio proceso, sukūrė teisinį neapibrėžtumą – daugelis ukrainiečių vengia gilesnės integracijos, nežinodami, ar liks čia ilgam.⁴⁰

Rusiškai kalbančių migrantų bendruomenės – baltarusiai, ukrainiečiai ir darbo migrantai iš kitų posovietinių šalių – yra potencialiai pažeidžiamos Rusijos dezinformacijos. Lietuvos žvalgybos tarnybų vertinimu, Rusija aktyviai išnaudoja rusų kalbą kaip įtakos priemonę posovietinėje erdvėje – per žiniasklaidą, socialinius tinklus ir kultūrines organizacijas.⁴¹ **Lietuvių kalbos neišmokę ir uždarose bendruomenėse gyvenantys imigrantai yra mažiau atsparūs** šiems naratyvams. Tai vienas argumentų, kodėl **kalbinė integracija ir socialinių ryšių su priimančiąja visuomene stiprinimas yra ne tik kultūros politikos, bet ir nacionalinio saugumo reikalas**.

Migracijos departamento pateiktais duomenimis, **2025 m. keliančiais grėsmę valstybės saugumui pripažintas 1 721 Baltarusijos ir Rusijos pilietis – beveik tris kartus daugiau nei 2024 m.**⁴²

³⁷ Valstybės sienos apsaugos tarnyba. (2026, rugpjūčio mėn.). Neįleistų neteisėtų migrantų statistika. Prieiga per internetą:

<https://vsat.lrv.lt/lt/naujienos/neileistu-neteisetu-migrantu-statistika>

³⁸ European Commission. Migration and Home Affairs. (2025). Migrant integration in Lithuania – country factsheet. Prieiga per internetą: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migrant-integration/migrant-integration-hub/eu-countries-updates-and-facts/migrant-integration-lithuania_en

³⁹ Ten pat.

⁴⁰ United Nations High Commissioner for Refugees. (2026 m. vasario 23 d.). Integration of Ukrainian refugees in Lithuania continues to show progress – Socio-Economic Insights Survey 2025. Prieiga per internetą: <https://www.unhcr.org/nordic-and-baltic/lt/news/press-releases/integration-ukrainian-refugees-lithuania-continues-show-progress-focus-now-1>

⁴¹ Valstybės saugumo departamentas. (2024). Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas. Prieiga per internetą: <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2024/03/GR-2024-02-15-LT-1-1.pdf>

⁴² Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. (2026 m. sausio 21 d.). Dėl grėsmės valstybės saugumui leidimų gyventi Lietuvoje pernai neteko daugiau kaip 1,7 tūkst. baltarusių ir rusų. Prieiga per internetą:

Reaguodama į situaciją, Lietuvos valdžia ėmėsi migracijos politikos griežtinimo priemonių. Vidaus reikalų ministerija pranešė apie planus peržiūrėti atitinkamus teisės aktus, ES direktyvas ir administracines procedūras.⁴³ Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Rimantas Sinkevičius ir prezidento vyriausiasis patarėjas Deividas Matulionis atkreipė dėmesį, kad, **išaugus migracijos srautams iš Centrinės Azijos, galimas islamiškosios radikalizacijos pavojus.**^{44, 45}

Migracija gali būti naudojama ne tik kaip fizinis, bet ir informacinis hibridinis ginklas. **Rusija ir kiti priešiški veikėjai sistemingai eksploatuoja migracijos temą dezinformacijos kampanijose, siekdami sustiprinti Vakarų visuomenių poliarizaciją, diskredituoti demokratines institucijas ir kurti nepasitikėjimo atmosferą tarp piliečių ir migrantų.**⁴⁶ Valstybės saugumo departamento kasmetinėse grėsmių ataskaitose hibridinis informacinis poveikis migracijos diskurse nuosekliai nurodomas kaip vienas reikšmingų Lietuvos visuomenės atsparumo iššūkių. Priešiškų jėgų kampanijos veikia keliais kanalais: per socialinius tinklus (ypač „Telegram“ ir „VKontakte“), alternatyvius naujienų portalus ir kai kurių politinių veikėjų finansavimą.

Lietuvos pažeidžiamumą lemia ne viena priežastis: rusakalbė diaspora yra potenciali dezinformacijos auditorija, o migracijos tema ypač efektyvi poliarizacijos priemonė, nes vienu metu liečia tapatybės, saugumo ir ekonominių interesų klausimus. Taigi, šiame kontekste **efektyvi integracijos politika tampa ir nacionalinio saugumo veiksnium.** Į priimančiosios šalies visuomenę integruoti dirbantys, mokantys kalbą, turintys socialinių ryšių migrantai yra atsparesni priešiškų jėgų manipuliacijoms ir mažiau linkę tapti destabilizacijos įrankiais.⁴⁷ Priešingai, marginalizuoti atvykėliai yra pažeidžiamiausia grupė tiek kriminalizacijos, tiek radikalizacijos požiūriu – tai patvirtina ir Vakarų Europos patirtys, ir Rusijos taktika pasitelkti etninę rusiškai kalbančią populiaciją Baltijos šalyse.

Valstybės saugumo departamento vadovas Remigijus Bridikis pabrėžia, kad migrantas pats savaime nėra grėsmė, ypač jei jis siekia integruotis, tačiau atkreipia dėmesį, kad situacija, kai asmenys deklaruoja bėgantis nuo Baltarusijos režimo, bet reguliariai grįžta atgal, kelia pagrįstų klausimų. **Rizika visada yra susijusi su konkrečiais asmenimis, o ne su tautinėmis grupėmis, todėl apibendrinimai, kad grėsmę kelia visa konkreti migrantų grupė, nėra pagrįsti.**⁴⁸

<https://migracija.lrv.lt/lt/naujienos/del-gresmes-valstybes-saugumui-leidimu-gyventi-lietuvoje-pernai-neteko-daugiau-kaip-17-tukst-baltarusiu-ir-rusu-497>

⁴³ Steniulienė, I. (2025 m. spalio 16 d.). Viceministrė Ščerbaitė: migracijos politika Lietuvoje bus griežtinama. Prieiga per internetą:

<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2716508/viceministre-scerbaite-migracijos-politika-lietuvoje-bus-grieztinama>

⁴⁴ Narkūnas, V. (2025 m. lapkričio 12 d.). NSGK pirmininkas: didėja grėsmė dėl atvykstančių migrantų iš Vidurinės Azijos. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2743214/nsgk-pirmininkas-dideja-gresme-del-atvykstanciu-migrantu-is-vidurines-azijos>

⁴⁵ Masiokaitė-Liubinienė, A. (2025 m. spalio 16 d.). Lietuvoje ruošiami migracijos politikos griežtinimai: įspėja dėl radikalizacijos pavojaus. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/lietuvoje-ruosiami-migracijos-politikos-grieztinimai-ispeja-del-radikalizacijos-pavojaus-120161911>

⁴⁶ Valstybės saugumo departamentas (VSD), Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas (AOTD). (2026). Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas. Prieiga per internetą: <https://www.vsd.lt/ataskaitos/gresmiu-nacionaliniam-saugumui-vertinimas-2026>

⁴⁷ Žr. 36 šaltinį.

⁴⁸ Aštuonkojis: migrantai – grėsmės šaltinis ar kontroliuojama rizika? (2025 m. spalio 9 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/tavo-lrt/15/2708016/astuonkojis-migrantai-gresmes-saltinis-ar-kontroliuojama-rizika>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

Šis argumentas suteikia paskatą integracijos politiką formuluoti atsižvelgiant ne tik į humanistinius, bet ir saugumo aspektus – tai gali būti politiškai efektyvesnis diskursas konservatyvesnei auditorijai. Valstybė, skirianti išteklių migrantų integracijai, investuoja į savo pačios socialinį atsparumą ir informacinę higieną. Šis ryšys turėtų būti aiškiau komunikuojamas tiek politiniame, tiek platesniame diskurse.

Lietuvos viešojoje erdvėje gana dažnai diskutuojama apie nusikalstamumo ir migracijos ryšį. Visuomenės nuostatų mažumų bei migrantų atžvilgiu Lietuvoje 2025 m. tyrimo duomenimis, 16 proc. šalies gyventojų mano, kad migrantai gali padidinti nusikalstamumo lygį.⁴⁹ Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2025 m. užsieniečiai sudarė apie 4,5 proc. visų įtariamųjų, nors sudaro apie 7,5 proc. gyventojų, o įkalintų užsieniečių dalis siekia tik 3 proc.⁵⁰

Atvykėlių nusikalstamumo statistika tapo ir politinio ginčo objektu. „Nacionalinio susivienijimo“ narys Marius Parčiauskas atkreipė dėmesį, kad tarp suimtų ir bausmės laukiančių asmenų užsieniečiai sudaro apie 15 proc. – neproporcingai daugiau, palyginus su užsieniečių ir vietos gyventojų santykiu.⁵¹ LRT faktų tikrintojų ir Lietuvos socialinių mokslų centro Teisės instituto mokslininko Skirmanto Bikelio teigimu, šį skirtumą lemia tai, kad užsieniečiams suėmimas taikomas dažniau dėl objektyvių aplinkybių – registruotos gyvenamosios vietos neturėjimo, darbo pagrindo ir rizikos pabėgti.⁵² Kalėjimų departamento duomenimis, nuteistų užsieniečių dalis siekia tik 3 proc. – gerokai mažiau nei suimtųjų.⁵³ IOM Lietuva taip pat pabrėžia, kad **nusikalstamumo lygis daug labiau susijęs su socialiniais ir ekonominiais veiksniais – marginalizacija ir socialine atskirtimi, o ne su migrantų tautybe ar pasu.**⁵⁴

2026 metų balandžio mėnesį Seimas priėmė svarstyti Seimo nario Vytauto Sinicos pateiktą siūlymą išsiųsti iš šalies užsieniečius, nuteistus už tyčinės nusikalstamos veikos padarymą, išskyrus baudžiamuosius nusižengimus. Už pataisas po pateikimo balsavo 48 parlamentarai, 3 buvo prieš, 33 susilaikė.^{55, 56} Birželį projektą vertinusi Vyriausybė konstatavo, kad siūlomas reguliavimas iš esmės jau yra nustatytas galiojančiais teisės aktais ir taikomas, be to, siūlomos įstatymo nuostatos neatitinka ES teisės.⁵⁷

Ir kitose šalyse kai kurie politikai migracijos temą pasitelkia kaip politinės mobilizacijos priemonę, akcentuodami kultūrinės tapatybės ir saugumo rizikas.⁵⁸ Migracijos baimė Europoje yra reikšmingas ir dokumentuotas rinkimų veiksnys – tyrimai rodo tiesioginį koreliacinį ryšį tarp imigracijos augimo ir

⁴⁹ Žr. 3 šaltinį.

⁵⁰ Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos. (2026). Nusikalstamumo statistika. Prieiga per internetą: <https://www.ird.lt/lt/paslaugos/kitos-paslaugos/informacijos-rinkmenos/nusikalstamumo-statistika>

⁵¹ Bakaitė, J. (2026 m. vasario 3 d.). Ar teisus „Nacionalinis susivienijimas“? Užsieniečiai nėra didesni nusikaltėliai. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2821309/ar-teisus-nacionalinis-susivienijimas-uzsienieciai-nera-didesni-nusikalteliai>

⁵² Ten pat.

⁵³ Bikelis, S. (2026 m. kovo 24 d.). „Lietuva – lietuviams“ ir lietuvių baimės. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/nuomones/3/2877080/skirmantas-bikelis-lietuva-lietuviams-ir-lietuviu-baimes>

⁵⁴ Žr. 9 šaltinį.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos Seimas. (2026 m. sausio 27 d.). Seimo nario V. Sinicos pranešimas: parlamentaras siūlo deportuoti užsieniečius už visus tyčinius nusikaltimus. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35403&p_k=1&p_t=293804

⁵⁶ Seimas svarstys siūlymą deportuoti tyčinius nusikaltimus padariusius užsieniečius. (2026 m. balandžio 7 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2891367/seimas-svarstys-siulyma-deportuoti-tycinius-nusikaltimus-padariusius-uzsieniecius>

⁵⁷ Vyriausybė nepritaria Sinicos iniciatyvai dėl nusikaltusių užsieniečių deportacijos. (2026 m. birželio 7 d.). Prieiga per internetą: <https://ve.lt/aktualijos/lietuva/vyriausybe-nepritaria-sinicos-iniciatyvai-del-nusikaltusiu-uzsienieciu>

⁵⁸ Žr. 14 šaltinį.

kraštutinės dešinės partijų rinkimų rezultatų, tiesa, efekto dydis priklauso nuo konkrečios šalies konteksto.⁵⁹ Ne visos šią temą akcentuojančios politinės jėgos siūlo konkrečius politinius sprendimus.

Taigi, didėjantis visuomenės susiskaidymas migracijos tema yra ne vien Lietuvos aktualija. Tyrimai rodo, kad **poliarizacija apsunkina racionalią politinę diskusiją**: kai migracijos klausimas tampa tapatybės dalimi (asmenį apibrėžia jo požiūris į migraciją), empiriniai argumentai ir kompromisai tampa sunkiau pasiekiami.⁶⁰ Diskurse, kuriame akcentuojamas kultūrinis homogeniškumas ir valstybinės kalbos apsauga, dažnai siūlomi migracijos ribojimai, tačiau vengiama aptarti demografinės krizės bei darbo jėgos trūkumo kontekstą, nepateikiama atsakymų į struktūrinius iššūkius, apie kurios kalbant migracija minima kaip išeitis.

Apibendrinant, Baltarusijos režimo instrumentalizuota migracija pakeitė atvykėlių integracijos politikos formavimo logiką Lietuvoje. Visuomenės ir politikų akyse imigrantas tapo potencialiu saugumo rizikos veiksniu, nepaisant to, kad didžioji dalis užsieniečių yra teisėti darbo migrantai. Ukrainos karo pabėgėlių srauto suvaldymas atskleidė, kad greitą ir solidarią reakciją lemia politinė valia, o ne sisteminiai pajėgumai. Rusijos informacinė įtaka rusakalbėms bendruomenėms suteikia integracijos politikai papildomą dimensiją, nes prasta įtrauktis yra ne tik socialinė, bet ir nacionalinio saugumo problema. Migrantų integracijos efektyvinimo užduotį papildomai apsunkina visuomenės poliarizacija – politinis diskursas dažnai nutolsta nuo faktinių šio proceso iššūkių aptarimo.

5. Migrantų integracijos tendencijos kai kuriose užsienio šalyse

Šiame skyriuje lakoniškai apžvelgiamos kai kurių Europos šalių ir Singapūro migrantų integracijos kryptys.

2025 m. **migrantų integracijos politikos indekso MIPEX** Europos Sąjungos vidurkis siekia 54 balus iš 100 – vos 0,8 balo daugiau nei 2019 m. Daugiausia balų surinkusios Bendrijos šalys – Švedija (86), Suomija (84) ir Portugalija (83), mažiausiai – Bulgarija ir Slovakija (po 39), Lietuva (37), Latvija (36). Apskritai po 2004 m. į ES įstojusių valstybių MIPEX vidurkis yra 44, o senbuvų – 63.⁶¹ Kaip matyti, Lietuva pagal šį vertinimą patenka tarp atsiliečiančių ES narių.

Vis dėlto MIPEX turi trūkumų, kuriuos galima iliustruoti Švedijos atveju. Indeksas matuoja migrantų teisių ir prieigos prie paslaugų lygį, o ne integracijos politikos rezultatus. **Švedija – MIPEX reitingo viršūnėje, tačiau šalyje fiksuojamas reikšmingas atotrūkis tarp joje ir užsienyje gimusių asmenų darbo užmokesčio.** Imigrantai, atvykę ne iš Europos ar Šiaurės Amerikos, uždirba 17 proc. mažiau nei švedai,

⁵⁹ Konstantinou, P. Th., Roumanias, C. (2024). From the Fringe to the front-stage. European immigration and the Far-Right vote: An IV approach. Prieiga per internetą: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1062976924001315>

⁶⁰ Žr. 14 šaltinį.

⁶¹ Yavçan, B., Gorgerino, M. (2025) .MIPEX 2025 – A Roadmap for Inclusive Policy in the EU. Migration Policy Group. Prieiga per internetą: <https://www.diversitygroup.lt/wp-content/uploads/2025/09/MIPEX-Participation-index-DEF-2.pdf>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

tai pat skiriasi jų raštingumo lygis. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos vertinimu, darbo užmokesčio atotrūkį dažniausiai paaiškina raštingumo įgūdžių skirtumai.⁶² Taigi, aukštas įvertis nebūtinai reiškia gerus integracijos rezultatus ir atvirkščiai.

Skandinavijos šalių patirtys nevienareikšmiškos. **Švedija** ir **Norvegija** dešimtmečius laikytos migrantų integracijos lyderėmis – atviros, užtikrinančios įvairias socialines garantijas, taikančios daugiakultūriškumo modelį. Tačiau nuo 2015 m. abi šalys reikšmingai griežtino migracijos politiką. **Danija** nuo 2001 m. nuosekliai įgyvendina vieną reikliausių Europoje migracijos politikų – riboja šeimos susijungimo galimybes, kelia ekonominio savarankiškumo reikalavimą, numato geografinį atvykėlių paskirstymą. Šis modelis grindžiamas prielaida, kad griežtesnė atranka mažina ilgalaikius socialinės apsaugos kaštus ir didina integracijos sėkmę, tačiau kritikuojamas dėl humanitarinių įsipareigojimų pažeidimo rizikos.⁶³

Daugiausia patirties priimant ir integruojant didelius migrantų srautus Europoje sukaupė **Vokietija**. Po 2015 m. nelegalios migracijos krizės priėmusi per milijoną pabėgėlių, ji sukūrė platų integracijos infrastruktūros tinklą, apimančią kalbos kursus, profesinio orientavimo programas, mentorystės sistemas. 2023 m. pabaigoje startavo trijų etapų programa *Job Turbo Action Plan*, skirta pabėgėlius greitai išmokyti vokiečių kalbos pagrindų (A2-B1 lygiu) ir įdarbinti juos suteikiant sąlygas toliau tobulinti profesinės kalbos įgūdžius darbo vietoje. Trečiajame etape sudaromos galimybės ugdyti įgūdžius, atveriančius platesnes karjeros perspektyvas, pvz., įgyti profesinį išsilavinimą. Programa fokusuojasi į sektorius, patiriančius didžiausią darbo jėgos trūkumą – slaugos, amatų ir informacinių technologijų. Pagal šią programą per gana trumpą laiką įdarbinta apie 200 000 pabėgėlių.⁶⁴ Be to, 2024 m. Vokietija reformavo pilietybės suteikimo tvarką – sutrumpino natūralizacijos laikotarpį nuo aštuonerių iki penkerių metų (ar trejų ypatingais atvejais) ir įvedė dvigubą pilietybę, traktuodama ją kaip integracijos paskatą. Panašiu metu, nuo 2024 metų rugsėjo mėnesio, laikinai atnaujinta sausumos sienos kontrolė ir sugriežtintos prieglobsčio bei deportacijos procedūros, tai rodo, kad net liberaliausios šalys ieško balanso tarp atviros migracijos ir integracijos pajėgumų.⁶⁵

Tuo pat metu kelios kitos ES šalys ėjo priešinga linkme – pilietybės suteikimo sąlygas griežtino. **Suomija** nuo 2024 metų spalio mėnesio natūralizacijos trukmę pailgino nuo penkerių iki aštuonerių metų ir į šį laikotarpį nebeįskaičiuojamas laikas, praleistas turint tarptautinės apsaugos statusą. Taip pat planuojamas papildomas privalomas Suomijos pilietybės testas. Leidimo gyventi **Vengrijoje** prašantys ne ES šalių piliečiai nuo 2025 metų sausio mėnesio privalo išlaikyti kultūros žinių egzaminą, apimančią šalies simboliką, istoriją ir piliečių teises bei pareigas. **Nyderlandų** Vyriausybė 2024 m. užsimojo kelti kalbos mokėjimo reikalavimus, skatinti naujuosius piliečius, jei įmanoma, atsakyti kilmės šalies pilietybės ir ilginti rezidavimo Nyderlanduose laikotarpį nuo penkerių iki dešimties metų.⁶⁶ Tiesa,

⁶² OECD. (2025 m. birželio 5 d.). OECD Economic Surveys: Sweden 2025 – Strengthening skills and labour market matching. Prieiga per internetą: https://www.oecd.org/en/publications/2025/06/oecd-economic-surveys-sweden-2025_70cad22e/full-report/strengthening-skills-and-labour-market-matching_3d0464a2.html

⁶³ Žr. 14 šaltinį.

⁶⁴ Ten pat.

⁶⁵ Ten pat.

⁶⁶ Ten pat.

pastaroji iniciatyva neįsigaliojo.⁶⁷ Šie pavyzdžiai rodo, kad **pilietybės suteikimo politika tampa integracijos reikalavimų ir politinio atsako į baimes, susijusias su migracija, susikirtimo tašku. Kai kurios šalys (Vokietija) į pilietybės suteikimą žvelgia kaip į integracijos paskatą, kitos (Suomija, Vengrija, Nyderlandai) – kaip į selektyvų filtrą.**

Nyderlandų ir Belgijos patirtys atskleidžia ilgalaikius daugiakultūriškumo modelio iššūkius. Abi šį modelį anksti priėmusios valstybės susidūrė su antrosios kartos migrantų integracijos problema – šie asmenys gimė šalyje ir kalba jos kalba, tačiau jaučiasi nepritampantys nei prie kilmės, nei prie priimančiosios šalies kultūros. Toks tapatybinis atotrūkis kelia socialinę įtampą ir politinio radikalizavimosi riziką. Reaguodama į situaciją Belgija 2025 m. sugriežtino imigrantų šeimų susijungimo sąlygas, pvz., padidino imigranto pajamų reikalavimą iki 110 proc. garantuoto minimumo (priskaičiuojant dar po 10 proc. už kiekvieną šeimos narį), pratęsė laukimo iki šeimos susijungimo periodą priklausomai nuo migranto statuso.⁶⁸

Kai kurios šalys eksperimentuoja integracijos srityje išbandydamos skaitmeninius įrankius ir dirbtinio intelekto (DI) galimybes. Pvz., už migraciją atsakinga **Šveicarijos** tarnyba nuo 2020 m. testuoja DI įrankį *GeoMatch*, kuris padeda valdžios institucijoms paskirstyti pabėgėlius tarp kantonų, atsižvelgiant į asmenų biografijos faktus ir prognozuojamą integracijos sėkmę. **Danijos** užimtumo agentūra STAR sukūrė profiliavimui ir darbo paieškų optimizavimui skirtą mašininio mokymosi modelį, kuris taip pat geba prognozuoti ilgalaikės bedarystės riziką. **Vokietijoje** veikia atvirojo kodo mobilioji programėlė „Integreat“, teikianti pabėgėliams ir imigrantams lokalizuotą informaciją apie registraciją, švietimą, sveikatos priežiūros paslaugas ir įdarbinimą keliomis kalbomis. **Estija** įdiegė DI technologijomis pagrįstą diplomų pripažinimo sistemą, leidžiančią migrantams skaitmeniniu būdu pateikti duomenis, skirtus kvalifikacijai vertinti.⁶⁹ **Skaitmeninės technologijos gali padidinti integracijos paslaugų efektyvumą, tačiau nereikėtų pamiršti ir dėl jų kylančių naujų rizikų – duomenų privatumo pažeidimų, atskirties gilinimo ir algoritmų šališkumo klausimų.**

Singapūro ekonomika labai priklausima nuo migrantų, nes užsieniečiai sudaro apie 40 proc. šios nedidelės Pietryčių Azijos valstybės darbo jėgos.⁷⁰ Čia taikomas kiek kitoks atvykėlių integracijos modelis – valdomo daugiakultūriškumo sistema. Nuo 1989 m. šalyje veikianti etninės integracijos politika nustato etninių grupių apgyvendinimo miesto-valstybės rajonuose kvotas. Pagal galiojančią tvarką ne daugiau kaip 84 proc. tam tikros teritorijos gyventojų gali priklausyti kinų etninei grupei, 22 proc. – malajiečių, 12 proc. – indų ir kitų tautybių. Tokia sistema siekiama išvengti etninių getų susiformavimo.⁷¹ Migracija griežtai stratifikuojama pagal kvalifikacijos lygius: aukštos kvalifikacijos specialistai gauna *Employment Pass* leidimus su perspektyva tapti ilgalaikiais gyventojais, vidutinės kvalifikacijos darbuotojai – *S Pass*, o

⁶⁷ Pascoe, R. (2026 m. sausio 30 d.). No change on dual nationality but 10-year residence plan dropped. Prieiga per internetą: <https://www.dutchnews.nl/2026/01/no-change-on-dual-nationality-but-10-year-residence-plan-dropped/>

⁶⁸ Žr. 14 šaltinį.

⁶⁹ Ten pat.

⁷⁰ Hong, N. X. L., Lam, Th., Yeoh, B. S. A. (2026 m. kovo 4 d.). Singapore's Migration Controls Seek to Balance Population Growth, Global Ambitions, and National Priorities. Prieiga per internetą: <https://www.migrationpolicy.org/journal/country-profile/singapores-migration-controls-seek-balance-population-growth-global>

⁷¹ Tan, E. (2026 m. vasario 2 d.). Living in Diversity: Singapore's Unique Ethnic Integration Policy. Prieiga per internetą: <https://cityperspectives.smu.edu.sg/article/living-diversity-singapores-unique-ethnic-integration-policy>

nekvalifikuotos darbo jėgos atstovai trumpalaikius leidimus *Work Permit*, suteikiančius teisę dirbti tam tikrus kvotomis ribotus sutartinius darbus be galimybės atsivežti šeimos narius ir be aiškos integracijos perspektyvos.⁷² Singapūro migracijos valdymo modelis yra ekonomiškai efektyvus, tačiau etiškai ginčytinas – pagal jį atvykėliai priskiriami tam tikriems kvalifikaciniais lygiams, apibrėžiantiems asmenų teises ir perspektyvas.

Efektvios migrantų integracijos sąlyga – atvykėlių srautas turi atitikti valstybės pajėgumą juos tinkamai priimti, priešingu atveju sudaromos prielaidos ilgalaikėms socialinėms problemoms. Apžvelgus skirtingų užsienio šalių migrantų integracijos tendencijas išryškėja įvairūs atvirumo ir kontrolės balansai. Kiekvienai praktikai būdingi tam tikri trūkumai ir kompromisiniai sprendimai, todėl universalaus integracijos modelio nėra. Varijuoja ir pilietybės suteikimo motyvai, pvz., Vokietija jį naudoja kaip integracijos paskatą, o Suomija, Vengrija ir Nyderlandai – kaip selektyvų filtrą. Lietuvai dėl geopolitinio konteksto reikia ieškoti savitų imigracijos valdymo ir užsieniečių integracijos sprendimų, atitinkančių ekonomines, humanitarines ir saugumo realijas.

6. Apibendrinimas ir akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

Migrantų integracija Lietuvoje yra daugiamatis procesas, vykstantis sparčiai kintančiame demografiniame, ekonominiame ir geopolitiniame fone. LNB apžvalgoje Z-2026-4 ir Z-2026-5 aptariant integracijos teisinius, ekonominius ir švietimo dėmenis išryškinti struktūriniai pajėgumų trūkumai ir sisteminis nepasirengimas. Šiame darbe nagrinėti socialiniai, kultūriniai, geopolitiniai integracijos aspektai ir kelių užsienio šalių migrantų integracijos tendencijos papildo šį vaizdą – matyti, kad formaliai teisinga užsieniečių įtraukties politika realybėje ne visada virsta efektyvia integracija, o sėkmingi kitų valstybių sprendimai nebūtinai tiktų Lietuvai.

Socialinės užsieniečių integracijos lygmeniui būdingas atotrūkis tarp formalių teisių ir realaus socialinio įsiliejimo. Visuomenės nuostatos migrantų atžvilgiu skiriasi priklausomai nuo pastarųjų kilmės šalies. Daugėja diskriminacijos tautiniu pagrindu atvejų, būsto rinka lieka sunkiai prieinama daugeliui migrantų grupių, o socialiniai ryšiai tarp atvykėlių ir vietinių gyventojų dažnai neperauga paviršutiniško kontakto lygio. Bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų iniciatyvos iš dalies pildo šias spragas, tačiau be sisteminio institucinio pagrindo jų veikla lieka fragmentiška.

Kultūrinės integracijos sritis yra subtiliausia ir mažiausiai institucionalizuota. Tarpkultūrinis dialogas tebėra labiau projektinis reikalas. Politinę įtampą kursto pastaruoju metu gana sparčiai augančios musulmonų bendruomenės religiniai poreikiai. Dar viena ryškesnė problema – dažnas tautos ir jos kultūros išsaugojimo diskurso supriešinimas su integracijos tikslais. Tarpkultūriškumo modelis, pagal kurį

⁷² Statrys. (2026 m. balandžio 2 d.). *Work Permit & Visa Guide For Singapore in 2026*. Prieiga per internetą: <https://statrys.com/guides/singapore/immigration>

įvairovė vertinama kaip išteklius, o ne grėsmė, šiame kontekste lieka deklaratyvus principas, o ne realiai įgyvendinama politika.

Dėl geopolitinio konteksto Lietuvos situacija yra iš esmės sudėtingesnė nei daugelio kitų Vakarų Europos šalių. Baltarusijos režimo instrumentalizuota migracija, Ukrainos karo pabėgėlių srautas ir Rusijos informacinė įtaka rusakalbėms bendruomenėms verčia integracijos politikos formuotojus Lietuvoje atsižvelgti į papildomas saugumo rizikas. Neintegruotas migrantas yra ne tik socialinė, bet ir saugumo problema, nes gali būti labiau pažeidžiamas priešiško naratyvų ir sunkiau pasiekiamas valstybiniais informavimo kanalais.

Kai kurių užsienio valstybių migrantų priėmimo tendencijos patvirtina, kad universalios integracijos modelio nėra. Pvz., skiriasi šalių požiūris į pilietybės suteikimo politiką: natūralizacijos terminą sutrumpinusi ir pasilikti dvigubą pilietybę leidusi Vokietija ją naudoja kaip integracijos paskatą, o Suomija, Vengrija ir Nyderlandai renkasi priešingą kryptį – ilgina rezidavimo šalyje laikotarpį, įveda papildomus egzaminus ir pan. Vokietijos trijų etapų integracijos programa *Job Turbo Action Plan* yra pavyzdys, kaip sistemingai derinant vietos kalbos mokymąsi ir darbą, galima greitai įdarbinti nemažai atvykėlių, tačiau toks modelis reikalauja išteklių ir institucinio koordinavimo. Singapūras eksploatuoja visiškai kitokią – etiškai ginčytiną, bet ekonomiškai efektyvią – stratifikuotos migracijos sistemą, kurioje atvykėlių teisės priklauso nuo jų kvalifikacijos lygio, ir tai kontrastuoja su Europos humanitarinio ir teisinio universalizmo principais. Dar viena dėmesio ir gilesnių tyrimų verta sritis – platesnis skaitmeninių įrankių ir dirbtinio intelekto taikymas siekiant palengvinti užsieniečių integracijos procesus, tiesa, nereikėtų pamiršti ir šiomis inovacijomis siejamų duomenų apsaugos, algoritmų šališkumo ir kitų rizikų.

Akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

- Visas nagrinėtas migrantų integracijos Lietuvoje sritis sieja keletas struktūrinių problemų. Integracija šalyje daugiausia suprantama kaip imigrantams keliami reikalavimai, o ne kaip abipusė sąveika – priimančiosios visuomenės vaidmuo šiame procese lieka neapibrėžtas. Kol kas jame stokojama aiškos koordinavimo sistemos, o trumpalaikė ekonominė logika dominuoja prieš ilgalaikę investiciją. Būtina tobulinti stebėsenos ir vertinimo sistemą, kuri leistų sistemingai vertinti integracijos pažangą ir koreguoti atitinkamą politiką.
- Sėkminga užsieniečių integracija šalyje priklauso ne tik nuo valstybės institucijų pastangų, bet ir nuo vietos gyventojų pasirengimo tapti tikra priimančiąja visuomene. Šiuo atžvilgiu svarbi ne tik tikslinė visuomenės švietimo politika, orientuota į tolerancijos retoriką, bet ir konkrečių kontakto ir bendradarbiavimo tarp imigrantų ir vietinių gyventojų mechanizmų darbo vietose, mokyklose ir bendruomenėse skatinimas.

- Didėjant darbo migrantų iš Centrinės Azijos bendruomenei kyla naujų problemų, kurių Lietuva iki šiol neturėjo spręsti, pvz., dėl mečetės statybos, religinių poreikių darbo vietoje pripažinimo, skirtingų musulmonų bendruomenių santykio su senąja totorių tradicija. Šie klausimai reikalauja aiškios ir principingos valstybės pozicijos.
- Rusakalbių bendruomenės pažeidžiamumas dėl priešišκών naratyvų nėra neišvengiamas – situacija labai priklauso nuo šios bendruomenės atstovų integracijos kokybės. Tvirtus socialinius ryšius turintys, lietuvių kalbą mokantys ir dirbantys užsieniečiai yra gerokai atsparesni dezinformacijai.